

Journal

16/10/20 • Review : Arve Rød

Volum og smerte i flatpresset botanikk

Kritiker Arve Rød skriver i denne teksten om den Stavangerbaserte kunstneren Ingeborg Kvames utstilling *Stilleben* på Tegnerforbundet i Oslo. Han mener verkene står sterkest visuelt, men at de også stiller eksistensielle og økologiske spørsmål med tendenser til skjemt i alvoret.

Ingeborg Kvame, *Stilleben*. Installasjonsbilde. Foto: Tegnerforbundet/Ingjerd Sandven Kleivan.

Ingeborg Kvames utstilling *Stilleben* på Tegnerforbundet i Oslo består av ti «tegninger» av et stort utvalg planter, med en verklister som inneholder en tilsvarende rik bukett halv- og heleksotiske navn: *småsyre*, *sisselrot*, *stormarimjelle*, *hårfrytle*, *linnae*, *geiterams*, *legeveronika*, *blomsterlav*, *hvitlyng*, *gullris*, *stjernesildre*, *skogstjerne*, *tyttebærblomst*, *tettegras*, *fjellarve*, *myrfiol*, *englodnegress*. Er du som meg, uten annet enn alminnelig kunnskap om vår småflora, aner du ikke om dette er vanlige eller sjeldne planter, om de er nyttevekster og mat, eller gift som dreper deg på flekken. Kanskje har de medisinske egenskaper, eller vært rekvisitter i urgamle, arkaiske ritualer.

Kanskje er de en blanding av alt, og at de her holdes opp som faner og tegn for menneskets skjebnefellesskap med naturen. Det er en tanke som rommer både eksistensielle og dypøkologiske spørsmål. Det er likevel på det visuelle plan at Kvames serie først og fremst taler. Komposisjonene framstår ved første øyekast som nennsomt og presist utført med penn og pensel; hyperrealistiske akvareller der vekstene svever, danser vektløst og flamboyant kalligrafisk over papiret, med blader, blomster og røtter i illusjonistisk detalj. Den omhyggelige og naturtro detaljeringen viser seg etter hvert som mer prosaisk og likefram utført. Jeg måtte tett innpå, og konferere med verklisten

i tillegg, for å skjønne at motivene slett ikke er tegnet eller malt. «Tegninger» er satt i anførselstegn fordi motivene består av virkelige, ikke tegnede vekster – tørket, presset og dandert i dynamiske og dekorative arrangementer over flaten, eller preget inn i de store arkene slik at bare plantens omriss står igjen, som fotavtrykk i myk mose – medium og motiv, ett og det samme.

innea. Pressede planter på papir.

Ingeborg Kvame, Stilleben | legeveronika, blomsterlav, hvitlyng, gullris, stjernesildre, innea, skogstjerne, lyttebærblomst, tettegras, fjellarve, myrfiol. Pressede planter på papir. Foto: Øystein Thorvaldsen.

Ingeborg Kvame, Stilleben | stormarimjell
Foto: Øystein Thorvaldsen.

Samtlige arbeider har oppført tittelen *Stilleben* og motivets plantenavn, deretter teknikk: «pressede planter på papir» eller «preget papir». Kvames utstilling er et herbarieark i stort format og et jordnært naturstudium, men uten noen form for taksonomi eller andre forsøksvis vitenskapelige tillegg eller presiseringer. Det poetiske i tilnærmingen understrekes av pressetekstens vektlegging av plantenes forbindelse til livssyklus, transformasjon og forgjengelighet. Vi kan for egen regning legge til selve papiret som spor etter dette livet, siden det jo er laget av plantefibre. Plante og papir har blitt gjenforent og smeltet sammen i stofflig enhet. Plantelivets industrielle omforming til cellulose er slik forsøkt reversert. Den naturlige orden søkes gjenopprettet som to varianter av død natur: den skjønne, *memento mori*-versjonen («husk at du skal dø»), med innlagte pekere til kunsthistoriens blomstrende vanitasmotiver; og det prosesserte trevirket som åpner for et mer nøkternt, mindre moraliserende resonnement.

Det går an å tolke en miljøbevissthet ut av Kvames grep, som strekker ut over omsorgen for det skjøre i det enkelte bladverk og rotsystem. Godt hjulpet av galleriets omtale er det en poetisk, men samtidig konseptuelt litt veik fortelling om minner og livets gang som byr seg fram som den mest umiddelbare lesningen av *Stilleben*, og som kan ha godt av et mer realitetsnært motstykke. Nå er åpenbart ikke Kvames utstilling først og fremst ment verken som et økopolitisk eller kjønnspolitisk manifest. Like fullt kan det resonneres over floralmaleriets betydning også med tanke på sistnevnte poeng. I eldre dager ble kvinnelige kunstnere henvist til å male nettopp stillebenmotiver, interiører og blomsteroppsatser – motiver fra nederste skuffe i det kunstakademiske hierarkiet. Om Kitty Kielland (1843–1914), som brøytet vei for kvinnelige landskapsmalere i norsk kunst, ble det for eksempel sagt at hun var rett så mandig i sine motiver; Nasjonalgalleriets direktør Jens Thiis kunne slå fast at «hun er mest kvinne i sine blomsterbilleder». Et tankesprang videre herfra kan bringe oss til Gerd Tinglums etter hvert klassiske, og klart feministiske, serie fotomontasjer *Usynliggjorte, utryddede og truede arter* fra 1991, der illustrasjoner av utryddede og truede plantearter er lagt over portrettbilder av kjente, men også underkjente og oversette kvinner fra kulturhistorien.